

Дивні птахи, ці сойки. Великі, сірі та спокійні, мов гуси, вони повертаються раптом епатажно-яскравою «вишивкою» на крилах, голубінь якої ріже око. Запасливі господині, вони деколи розгублюються, вражені примарами мрій, — і тоді забувають дорогу до багатих комор з жолудями чи горіхами, складеними восени і полюють за малими пташками, немов справжні хижачки-ворони.

Героїня Івана Франка не даремно називає себе Сойкою. Чиста і ніжна, в хвилини пристрасних поривань вона захоплюється полюванням і перетворюється на жертву, а через три роки поневірянь по брутальних руках пише лист-покаяння до першого кохання. Масіно отримує його якраз під Новий рік. «Чи тямеш мене?.. Чи тямеш?.. Чи тямеш?..» — йому здається, що вона «дере горло цим ненастанним «чи тямеш?» як ворона. Але Марія — всього лиш заблудла в холодах сойка...

«ЧИ ТЯМИШ?»

■ Наталя Корпан та Остап Ступка у виставі «Увертюра До побачення» за «Сойчиним крилом» Івана Франка. Режисер Андрій Приходько. Театр «Сузір'я». 1999.

Фото Олександра Ктиторчука.

Режисер Андрій Приходько вривається в павутинно-шовковисту новелу Франка «Сойчине крило», немов ярмарковий заводій, що перетворює загадкові містерії на вертепну конкретику. Режисер формує декоративні плями почуттів героїв, укладає їх в жорстку композицію, експресивно зміщуючи при цьому деталі — і ми бачимо врешті гротескне видовище, шарж на історію кохання. Талановитий шарж завжди більше схожий на оригінал, аніж фотографічна репродукція. Режисерська концепція в театрі «Сузір'я» видається цілком переконливою, але... Хіба дозволяється акторам щосили кричати (у камерному приміщенні!) чи не увесь свій текст, як це робить Ступка? У подібних виставах актор має довести глядачеві доцільність у творі «червоної фарби, густо намазаної». Автор цієї формули, Віссаріон Белінський вважав, що на більшість реципієнтів тільки це й діє, але на прикладі

Валентина Гришук

«Увертюри До побачення» це аж ніяк не підтвердилося. Пуста активність набридає. Зате подобається експресивна, грубувато-декоративна, але точно інтонована гра, яка справді асоціюється з найактивнішим із кольорів. Давньоукраїнською він називається «красний». В даному випадку — це красива гра молодої акторки Наталі Корпан. Вона вносить у виставу безпосередню дитячу свіжість, вільність, — а разом з тим дивує зрілою майстерністю, якоюсь раціональною, усвідомленою манерою поведінки в ігровому просторі. Ще більше дивує те, що Корпан геть позбавлена акторських штампів: пластичних, мімічних, голосових. Вона користується якимись власними масками, які на очах глядачів щоразу руйнуються несподіваним потоком сліз або сміхом.

Але що ж, власне, відбувається у виставі?

У світі самотника Остапа Ступки-Масіно маленькі задоволення заплановані по хвиликах. «Отут мої картини... отут мої книги... отам мої квіти...» — хвалиться він глядачам, передчуваючи аскетичні втіхи. Але десь знизу, наближаючись до покоїв (добре обіграно приміщення панського будинку), звучить хриплий голос листоноші. Сорокарічному панові уряднику доводиться читати лист-повість від колишньої коханки, що втекла з іншим. Вона «матеріалізується» з цього страшного листа, де між паперами затаїлося крило вбитої колись сойки, свідка їхнього кохання; ми бачимо, як Масіно проживає ще раз хвилини колишнього щастя, пізнає подальші роки її поневірянь у Польщі, в Сибіру, у воєнізованому Порт-Артурі... В листі вона обіцяє приїхати. І ось знову голос кімнати будинку: «Якась пані в передпокою. Конче хоче бачитися з паном». Досить несподівано відлюдник цікавиться: «Стара? Молода?»

Добре, що люди вміють вдавати із себе естетів, або монахів, або філософів, аби до часу затаїти силу пророцтва. Забудькувата Сойка таки згадала і знайшла свого жолудя. Сама звабила, сама покинула, сама написала, сама повернулася...

Бачиться, на відміну від Франка, режисер щиро насміхається над мужською пасивністю. І хто з жінок з ним не погодиться?